

Demòcrates: el programa sota auditoria

Font documental: informacions.ad · 18 d'octubre de 2026.

Objectiu

Contrastar el programa electoral de Demòcrates de 2023, la ponència interna de reforma electoral publicada el 2013, les votacions del Consell General, les lleis promulgades, les dades del Govern i els resultats mesurables. No confondre vot nacional, candidatura parroquial i grup parlamentari; distingir els fets legals de l'efectivitat de cada política pública.

1. La contradicció a investigar: representativitat (2013–2026)

La ponència *Cap a un sistema electoral més participatiu i representatiu*, defensada per Marc Ballestà i publicada com a document de partit de 2013, reconeixia disfuncions en el règim electoral i proposava avaluar una variant de D'Hondt i llistes obertes o desbloquejades. Cal remarcar que NO defensava textualment el mateix model concret que Concòrdia va presentar el 2026. El 19-03-2026 Demòcrates i Ciutadans Compromesos van votar contra tramitar la proposta de Concòrdia de candidatures parroquials unipersonals: 17 contra, 11 a favor. Pregunta documental: quina reforma alternativa impulsa actualment DA i quines disfuncions del 2013 considera resoltes?

Fonts:

- Ponència original DA: [\[F0012\]](#)
- Sessió oficial 19-03-2026: [\[F0013\]](#)

2. Habitatge, parc públic i demanda

Compromisos del programa (pàgines impreses 7–8): ampliar el parc públic, impulsar habitatge públic a la Massana i Escaldes, promocions publicoprivades amb sòl públic, incentius a lloguer assequible, límits a habitatges turístics i segones residències i mesures per gravar la inversió estrangera.

Actuacions comprovades: el Govern va comunicar el 17-06-2026 que la incorporació de 44 pisos de Borda Nova I situava el parc públic en 266 unitats, de les quals 8 reservades per emergències. Una part dels nous edificis només estava en construcció o adjudicació, i la mateixa font situa el projecte Borda Nova II (42 habitatges) a principi de 2029, fora de la legislatura actual. L'Institut Nacional de l'Habitatge informava el juny de 2026 que el registre havia rebut prop de 1.200 sol·licituds acumulades des de 2024; això NO equival al nombre de sol·licitants actius ni a una llista d'espera de 1.200 persones.

Qüestions obertes: habitatges efectivament ocupats i adjudicats; sol·licituds actualment actives; distribució per renda/parròquia; cost unitari de compra, rehabilitació, construcció i manteniment; demanda potencial que no arriba al registre. Comparar la situació amb els indicadors d'ECV i els lloguers de mercat per mateixa data i univers.

Votació: el 22-01-2026 es rebutjaren dues reserves d'esmena: encarregar una llei específica de l'habitatge a preu assequible i suspendre noves autoritzacions d'inversió estrangera immobiliària. Ambdues 6 sí/18 no. El projecte de creixement sostenible es va aprovar 16 sí/8 no. DA, Andorra Endavant i CC van coincidir en els vots contraris a aquelles reserves, però no en el vot final.

Fons:

- Programa 2023: [\[F0014\]](#)
- Borda Nova I, 17-06-2026: [\[F0015\]](#)
- Registre sol·licituds: [\[F0016\]](#)

- Votacions: [\[F0017\]](#)

3. La taxa «finalista» i el destí fiscal

Al programa del 2023 DA prometia un gravamen de la inversió estrangera immobiliària i compra per no residents, qualificat de *taxa finalista* per a habitatge assequible i diversificació. La Llei 3/2024 introdueix l'impost (jurídicament impost, no taxa) i declara una contribució a polítiques públiques «entre altres» habitatge i diversificació; s'ha de verificar amb les partides de despesa l'eventual assignació jurídica específica i l'execució pressupostària real. El febrer de 2026 els tipus inicials del 3 i 5% es duplicaren a 6 i 10% segons supòsits (no inferir universalitat de tots els supòsits).

Liquidació oficial d'ingressos tributaris, estat financer individual del Govern 2025, pàgina impresa 144, nota 10.15.1:

- 2024 — impost inversió estrangera immobiliària: 13.582.712 €
- 2025 — impost inversió estrangera immobiliària: 18.485.757 €
- TOTAL 2024+2025: **32.068.469 €**
- 2024 — impost habitatges buits: 8.482 €
- 2025 — impost habitatges buits: 42.875 €

Aquestes xifres són els imports de la nota financera, no s'hi han sumat les taxes per tramitació d'inversió estrangera. La previsió pressupostària de l'impost de 2026 és de 22.222.883,19 €; no és recaptació liquidada. Cal creuar ingressos amb programes de despesa, projectes pagats, saldo pressupostari i actes de fiscalització, no restar import de promocions anunciades mecànicament.

Preguntes al Ministeri de Finances i a Habitatge: Quines partides i projectes es van finançar amb ingressos d'aquest impost? Hi ha traçabilitat pressupostària per anualitat? Quins pagaments ja han estat executats? Quants immobles estan sotmesos a la bonificació del 90% per destinar-los al lloguer assequible i quantes verificacions s'han fet? Quantes declaracions efectives s'han girat per habitatges buits i quin és el cens

d'habitatges efectivament desocupats? No identificar recaptació baixa amb absència d'habitatges buits sense dades de base imposable, exempcions i inspeccions.

Fonts:

- Llei 3/2024: [\[F0018\]](#)
- Comptes 2025, nota 10.15.1, p. 144: [\[F0019\]](#)
- Pressupost 2026: [\[F0020\]](#)
- Reforma tipus 2026: [\[F0021\]](#)

4. Nacionalitat i representació real

El programa (pàg. impresa 75) prometia revisar la llei de nacionalitat per corregir iniquitats i aclarir procediments. La **Llei 8/2026, de 7 de maig**, aprovada, sí que compleix l'objectiu formal de revisió. Entre altres punts flexibilitza determinats supòsits de fills de progenitors andorrans nascuts a l'estranger i condicions d'escolarització, però **manté el termini general de vint anys** de residència per a naturalització ordinària (ara amb condicions explicitades de residència recent). Això s'ha de separar de l'afirmació errònia que «no s'ha fet cap reforma».

Qüestions: quantes persones residents compleixen els requisits, quantes sol·licituds s'accepten/desestimen i quines persones han obtingut dret a vot per naturalització a partir de la reforma? El dret de vot continua vinculat a la nacionalitat i als altres requisits electorals, i no és correcte equiparar «residents totals» amb «electors».

Font: [\[F0022\]](#)

5. Registre de la propietat i justícia

El programa (pàg. impresa 75) recollia la futura llei de drets reals i el registre de la propietat. La proposició específica del Registre es va presentar per DA el 6-05-2026; criteri favorable del Govern al maig; presa en consideració al juny; a l'últim expedient oficial consultat hi consten

pròrrogues d'esmenes fins al 24-09-2026, però no consta aprovació final.

Estat verificat a la font: tramitat, no acreditar registre plenament operatiu.

La mateixa pàgina prometia canvis al Codi de procediment penal, nova llei concursal, protecció de dades policials i centre 112. Auditar cadascun amb textos aprovats, pressupost, calendari i implantació. NO inferir independència o manca d'independència judicial a partir de l'afiliació parlamentària: examinar nomenaments, competències, estadístiques i expedients.

Fonts:

- Programa: [\[F0014\]](#)
- Expedient: [\[F0023\]](#)

6. Transparència i participació

El programa, pàg. impresa 66–67, prometia el pla director de participació, manuals, consultes, instruments participatius i reglamentació de la llei de transparència. El portal i la llei de transparència ja s'esmentaven com a actuacions ANTERIORS en el mateix programa: no es poden tornar a comptar com a compromisos executats 2023–2026. El reglament de participació de 2022 establia la previsió d'un pla director revisable cada tres anys. Cal localitzar i datar el pla adoptat, expedients de sol·licituds d'accés, terminis, denegacions, recursos i compliment.

Fonts:

- Programa: [\[F0014\]](#)
- Reglament participació 2022: [\[F0024\]](#)

7. Resultats socials: llegir tot el quadre

L'Enquesta de condicions de vida 2025, difosa el 04-08-2026, assenyala un descens del risc de pobresa del 16,4% al 13,3% i una baixada de llars amb sobrecàrrega de lloguer del 13% al 12,7% (respecte al període comparat

per la font). També registra augment de privació material severa del 5,0% al 7,3% i de l'índex de Gini del 38,4 al 40,2. És una evolució no unidireccional. No atribuïm causalitat governamental automàtica sense model i altres factors. Diferenciar variació real de renda, definicions i anys de referència.

Font: [\[F0025\]](#)

8. Acord UE: calendari

El programa electoral 2023 (pàg. 79–81) preveia negociacions acabades a finals 2023, ratificació el 2024 i referèndum vinculant previ. No consta que el calendari inicial del referèndum del 2024 es complís. Distingir el que dependia del Govern andorrà de les condicions de tramitació i ratificació per la UE. Demanar cronologia d'actes i informes.

Font: [\[F0014\]](#)

9. Matriu de control de fonts i criteris

- **Aprovat:** hi ha text legal aprovat, amb data i número.
- **En execució:** actuacions acreditades però encara sense resultat o cobertura complet.
- **Tramitació:** expedient presentat i no constatada aprovació final.
- **Desfasament temporal:** fita calendaritzada que no va arribar en la data programada.
- **No verificat:** sense document concloent, no presentar com a incompliment provat.

Aquestes són categories descriptives d'estat de cada mesura, no un rànquing o una nota política.

Documentació per demanar al Govern

Sol·licituds de transparència sobre: parcs d'habitatge adjudicats/ocupats per edifici; contractes i certificacions de pagament; cens i expedients d'habitatges buits; recaptació i traçabilitat de l'impòst d'inversió

estrangera 2024–2026; procediment per esmenes i normativa d'estrangeria; estadística de naturalitzacions i dret de vot; informes del Pla director de participació ciutadana i execució de les mesures del programa.